

**«БУЛО СЕ ТРИ ДНІ ПЕРЕД МОЇМ ШЛЮБОМ...»
І. ФРАНКА ТА СВЯТЕ ПИСЬМО:
АСПЕКТИ МІЖТЕКСТОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ**

Вікторія ГОГОЛІНА

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка,
бул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: vika-gogolina@ukr.net*

Зроблено спробу проаналізувати твір І. Франка через його міжтекстові взаємодії зі Святим Письмом. Акцентовано на тому, що вірш поета є особливим простором, у якому авторський текст часто перетинається з Біблією, а читач натрапляє на різноманітні відсилання, накладання змісту і сенсів.

Проаналізовано такі твори письменника: «Було се три дні перед моїм шлюбом...», «Притча про сіяння Божого слова» (акцентовано, що інтерпретація жнив в Івана Франка була кількавекторною).

Письменник не лише використовував мотиви чи образи Святого Письма, він студював Біблію, вивчав її як науковець. І. Франко був переконаний, що Біблія – це збірка міфів, які можна опрацювати по-новому. У поезіях І. Франка Біблія постає прецедентним текстом. Різні думки щодо використаних біблійних фрагментів у Франковій поезії скеровують принаймні до двоякої інтерпретації літературного тексту з можливим симбіозом, взаємопереходом і взаємодоповненням історій про двох старозавітних персонажів.

Текстові взаємодії між поезією І. Франка та Біблією «призводять» до особливого смислового ускладнення, сенси часто взаємодоповнюються, а іноді суперечать один одному. Добре, праведне маркування «земної площини» поезії (щедрий урожай на пшеничному полі, хоч би в якому контексті ми його трактували) є позитивною перспективою для засівання Слова Божого, до чого кличе ліричного героя Божественний Сіяч. Окрім того, автор звів ще складніші символічні надбудови. Ідеться про певну змістову філософську градацію іпостасей ліричного героя: сіяч-жнець – пророк-проповідник – «Поет-Пророк». І. Франко через складні міжтекстові взаємодії створив непересічний образ митця, котрий покликаний до особливої праці ще до народження, а своїм життям засвідчив, що гідний сіяти Божественне Слово (воно не завжди є словом біблійним, радше словом добра, праведності, чесності, справедливості), щоб остаточно стати «Поетом-Пророком». Хліборобство було чи не першим видом діяльності людини, тому виходить, що «проповідувати», нести пророче слово у народ, стати, врешті-решт, тим пророком є першочерговим обов'язком будь-якого письменника. Між описами Франкового хлібороба та Мойсея є ще низка подібностей: колір, простір, звук.

Важливими є, звичайно, інтертекстуальні взаємодії між образом ліричного героя та пророка Єремії. Але варто зазначити, що зі самого початку розмови ліричного героя з Богом відбувається симбіоз образу Мойсея та Єремії. Ці образи вже не існують

окремо – вони творять певний узагальнений образ митця-пророка, образ, що має багато виявів та іпостасей. Тому наявність інтертекстуальних зв'язків між образами через наявність такої біблійної цитати передбачувана. Проте важливо, що два біблійні образи взаємодіють між собою. Можна припустити, що слова, звернені до Єремії, стосуються і Мойсея: його також вибрав Господь, іще доки він з'явився на світ. Як Мойсеєві доводилося проходити через пустиню, так і Єремії доведеться це зробити. І. Франко актуалізував думку про те, що такою є дорога кожного письменника-пророка.

Текстологічний, порівняльний і герменевтичний аналіз дає підстави зробити висновок про ті багаторівневі та різноаспектні інтертекстуальні взаємодії текстів, що виникають через Франкове опрацювання біблійних розповідей (про Мойсея, Єремію та ін.), які в сукупності творять інтертекст.

Ключові слова: контекст, інтертекстуальні взаємодії, інтертекст, Біблія.

Святе Письмо загалом, а його засвоєння, опрацювання та використання – зокрема, є значною та вагомою частиною літературного дискурсу. Адже Біблія була і залишається одним із головних архетипних джерел: не тільки літературних, а й загальнокультурних.

Біблійні інтертекстуальні зв'язки притаманні всім етапам розвитку української літератури. До прикладу, «для середньовічної інтертекстуальності притаманна струнка ієрархія, серцевину якої становили біблійні ідеї, сюжети й стилістика, а навколо них концентрувалися місцеві та запозичені поганські міфи, фольклорні тексти й історичні перекази, різномірні клапти яких зшивалися в текст за допомогою елементів жанрово-стильової традиційності» [1, с. 226]. Проте варто зазначити, що не лише середньовічна література цитувала Біблію чи використовувала її образи, мотиви, але й автори інших епох зверталися до Святого Письма: і Василь Стус, дисидент, у чийй творчості натрапляємо на ремінісценції з Біблії (наскрізний мотив Голготи) [1, с. 275], і Юрій Андрухович, чий «Рекреації» часто використовують текст Біблії [5], і багато-багато інших. Надзвичайно плідно опрацьовував матеріал Святого Письма й Іван Франко. «Біблійна тематика, образи-символи, персоналії, численні підтекстові перегуки зі Святим Письмом – це потужний пласт художнього ідіолекту Івана Франка, головню поетичного. Книга Книг стає для митця джерелом численних інтерпретацій. Звертаючись до подій Старого чи Нового Завіту, він віртуозно та лаконічно трансформує й переосмислює їх, майстерно вводить у художньо-мистецьку канву своїх поезій, підносить до рівня філігранних символем та стилістем. Біблійні фабули перетрансформовуються під пером письменника на новому рівні й звучать суттєво по-іншому. Власне, відбувається те унікальне явище, яке характерне хіба що для перекладу геніальним перекладачем творів геніального автора, що писав іншою мовою. Так лаконізовано в поетичних текстах Івана Франка проступає категорія інтертекстуальності» [11].

Одначе письменник не лише використовував мотиви чи образи Святого Письма у своїй творчості – він студіював Біблію, вивчав її як науковець, адже його перу належить, зокрема, праця «Сучасні дослідження над Святим Письмом» (1908 р.), у якій він «намагався розкрити суть наукових досліджень над Біблією, що мало запобігти проявам релігійного фанатизму чи містицизму в широких масах» [2, с. 68]. Водночас таке пильне наукове дослідження Святого Письма тісно перепліталось з Франковим переконанням, що Біблію «можна теж вважати збіркою міфів, легенд і психологічних мотивів, які в самій Біблії опрацьовані в такий чи інший спосіб, зате сьогодні можуть бути опрацьовані

зовсім інакше відповідно до наших поглядів на світ і людську природу» [10, с. 264]. Тому І. Франко часто вдавався до творчого опрацювання мотивів Святого Письма. Саме Біблія була «одним із невичерпних джерел збагачення Франкового генія в усі періоди його творчості [...] Це простежується уже в перших рядках поезій митця, ба, навіть в заголовках. Чи не в кожному вірші автор апелює до Бога, Ісуса, Пречистої Діви, веде з Творцем постійні діалоги, вибудовує перед читачем художньо досконалі алюзивно-ремінісцентні блоки. У поезіях Івана Франка Біблія постає прецедентним текстом. Кожне біблійне ім'я, згадуване письменником, володіє алюзивним потенціалом, слугує вербальним знаком для конструювання розгалужених асоціативних сюжетів» [11]. На опрацювання біблійного сюжету, зокрема епізоду зустрічі Мойсея з Богом зі Старого Заповіту, натрапляємо в поезії І. Франка «Було се три дні перед моїм шлюбом...», аналіз якої свідчить, що робота з біблійним текстом – це сакральний симбіоз, результатом якого є збагачення кожного з текстів, що взаємодіють.

Поезія входить до циклу «На старі теми» зі збірки «Semper tūo». Як слушно зазначив Валерій Корнійчук, І. Франко «малював різножанрові узори в циклі “На старі теми”, проте, незважаючи на спільну типологічну матрицю (“Слово про похід Ігорів” або біблійні псалми) у кожному творі є власна домінанта змістоформи» [3]. До того ж, як спостеріг учений, «епіграф “Голос волаючого (покликуючого) в пустелі (пустині)” з книги пророка Ісаїї (Ісаїя 40, 3) асоціюється з історією Єремії, про якого І. Франко розповідає у вірші-діалозі “Було се три дні перед моїм шлюбом...” Це яскравий зразок рольової лірики, коли автор зовні начебто дистанціюється від свого героя і примушує його промовляти від власного імені, розширюючи так можливості поетичного вислову і маскуючи особисте переживання. Водночас він тонко веде різні мовні партії, природно відтворюючи то психологічний стан душевного сум'яття, то переконливий пафос внутрішнього голосу, божественний вияв вогнених “глаголів”» [3].

Микола Ткачук також зазначив, що «в основу поезії “Було се три дні перед моїм шлюбом...”» покладено перший псалом “Покликання Єремії” Старого Заповіту, зокрема: “І надійшло до мене таке слово Господнє: ‘Перш, ніж я уклав тебе в утробі, я знав тебе; пророком для народів я тебе призначив’. Я ж промовив: ‘Ой Господи Боже! Я не вмю говорити, бо я дитина’. А Господь сказав до мене: ‘Не кажи, Я дитина, бо до всіх, до кого я пошлю тебе, ти підеш, і все, що я накажу тобі, ти говоритимеш. Не страхайсь перед ними, бо я з тобою, щоб тебе врятувати, – слово Господнє’. Тоді простяг Господь свою руку і доторкнувсь моїх уст і сказав до мене: ‘Ось я поклав мої слова тобі в уста. Оце настановляю тебе я нині над народами й над царствами, щоб ти викорінював і руйнував, вигублював і валив, будував і насаджував’” (Єремії 1:4–10)» [7].

Натомість Лілія Явір у розвідці «Алюзивно-ремінісцентний потенціал Біблії в поетичних текстах Івана Франка» зазначила, що «у поезії “Було се три дні перед моїм шлюбом...”» зринає алюзія зустрічі Мойсея з Богом та “неопалимої купини”: “І враз почув я голос невимовний, / Той голос, що його лиш серце зна, / Для вуха тихий, але сили повний, / Що душу розворушує до дна”» [11].

Такі доволі різні думки щодо використаних біблійних фрагментів у Франковій поезії скеровують принаймні до двоякої інтерпретації літературного тексту з можливим

симбіозом, взаємопереходом і взаємодоповненням історій про двох старозавітних персонажів. До того ж, згадка і про Мойсея, і про Єремію цілком не випадкова: обидва пророки мають дещо спільне. Дослідники Святого Письма зазначають, що «Біблія описує дві постави людей у відповідь на Боже покликання. Одні не ставлять жодних питань. Бог каже: “Йди!” – вони йдуть. Так діяв Авраам, Ісаїя... Інші лякаються: Мойсей, Єремія. Обидві постави гідні пошани. Різні є покликання й різні люди. Мойсей, як і багато інших, задумується: “Чи справлюся?”» [4, с. 37]. Тому, читаючи строфу за строфою Франкового вірша, можна простежити взаємодію не лише поезії з біблійним текстом, але й самих образів Мойсея та Єремії.

Варто акцентувати увагу на початку вірша: «Було се три дні перед моїм шлюбом, / У чистім полі я пшеницю жав. / Був південь. Я спочити сів під дубом» [8, с. 149]. Перед розмовою з Богом Мойсей також працював, адже у Святому Письмі читаємо: «Мойсей же пас вівці в Їтра, тестя свого, священника мідіянського. Раз погнав він був вівці поза пустиню і прийшов до Божої гори, до Хориву. І з'явився йому ангел Господній у вогняному полумені посеред куща» (Вих. 3, 1–2) [6, с. 58 (С3)]. Схожість смислових і навіть сюжетних моментів очевидна. Проте варто також звернути увагу на прихований підтекст. По-перше, концепт праці (у фрагменті про Єремію про неї не згадано) має певне символічне навантаження. Звичайно, для самого І. Франка труд був надзвичайно важливим, до того ж акцент на певній діяльності й Мойсея, і ліричного героя відразу репрезентує ідею праці як основи людського життя, її важливості, цінності. По-друге, це особливий натяк на те, що «пророкові» також потрібно щодня трудитися на своєму «полі»: чи то вести за собою людей (Мойсей), чи то проповідувати (Єремія). Автор також зазначив, що «був південь» – найважчий час дня для роботи. Це – дуже важлива вказівка. М. Ткачук писав, що «Франко по-своєму відчував тісний зв'язок Творця і поета, реінтерпретуючи метафоричні архетипи Бог-Поет – Пророк-Поет. У його світосприйманні художня творчість є осягненням світу й людини, творенням добра. Мотив пророчого слова, слова-правди, яке потрібно сіяти серед мас, продовжується у модерній віршовій аналогії “Було се три дні перед моїм шлюбом...”» [7].

Мимоволі згадується в такому контексті Франкова «Притча про сіяння Божого слова», у якій автор звернув увагу на символічність процесу засівання, – натомість образ сіяча відступив на другий план, автор не зосередився на ньому. Якщо у «Притчі...» головню акцентовано на роботі самого Сіяча, на зерні, яке він сіє, на ґрунті, в який потрапляє це зерно, врешті-решт, на тому, як проросте зерно-слово та який плід дасть у душах інших людей, то в поезії «Було се три дні перед моїм шлюбом...» насамперед актуалізовано ідею засівання Божественного слова-зерна у душу-ґрунт самого поета-сіяча. До того ж, І. Франко у «Притчі про сіяння Божого слова» головний акцент зробив на результаті «сіяння», на плодах роботи. Це стає зрозуміло з кінцівки поезії: «Лиш ті, хто тихі серцем і душею, / Всіх годували працею своєю» [9, с. 218]. Ідеться передусім про те, що Франків сіяч засіяв зерно, воно проросло і дало плід. Саме зі «збирання плодів своєї праці» розпочинається символічний зміст поезії «Було се три дні перед моїм шлюбом...», адже ліричний герой уже не засіває поле, а жне пшеницю, – це ключовий момент для смислового поля тексту.

Інтерпретація епізоду про жнива є кількаквекторною. По-перше, можна помітити ретроспективне розгортання, так би мовити, подієвості поезії. У такому контексті важливим є момент, коли ліричний герой почув «голос невимовний», який промовив, що він є вибраним ще до свого народження. Виходить, що якби ліричного героя не «покликав» Господь, то він не зміг би жати пшеницю в полі (у символічному значенні), він не був би ні праведним сіячем, ані женцем. Але читач розуміє це, лише прочитавши початок третьої строфи. По-друге, опісля «голос» закликає ліричного героя іти проповідувати, сіяти Слово Боже. Тож виходить, що до того Франків герой був звичайним хліборобом, і не варто шукати символічності в тому, що персонаж жав пшеницю. У такому контексті, справді, виявляється, що герой жив звичним життям до того, як почув Божественний голос, і його особлива місія – «засівати Боже слово» – розпочалася тільки з того моменту. Підтвердженням такої думки є, зокрема, остання строфа поезії, в якій ідеться про те, що герой полишив хліборобство, сім'ю, дім і пішов проповідувати.

В уяві уважного читача відразу виникає аналогія до Христових учнів: декого з них Ісус зустрічав при їхній щоденній роботі, й вони кидали все і йшли за Учителем. Але символічна наснаженість образів зерна, яке проросло, жнив, зрештою, і самого сіяча все-таки є. Можливо, автор у такий спосіб витворював паралель між матеріальним і духовним просторами чи вимірами: поле – душа, зерно – слово Боже, пшеничні колоски – духовні плоди.

Проте поет міг закласти ще глибший філософський зміст у першу строфу. Це стає зрозуміло з вірша далі. Адже така градація: «плодовитість» земних справ – «плодовитість» справ духовних – відсилає до біблійних слів із притчі про таланти: «Сказав до нього пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний! У малому був ти вірний, поставлю тебе над великим. Увійди в радість твого пана» (Мат. 25, 23) [6, с. 29 (НЗ)]. Можна припустити, що праведна і чесна щоденна праця сіяча, увінчана багатими жнивами, засвідчила біблійну відданість, тому Божественний Сіяч довірив йому засівати Слово у людські душі, стати Пророком. З іншого боку, не варто забувати про вибраність персонажа, якою може бути вмотивовано щедрий урожай, що його він збирав.

Як бачимо, текстові взаємодії між поезією І. Франка та Біблією «призводять» до особливого смислового ускладнення, сенси часто взаємодоповнюються, а іноді суперечать один одному. Втім, у будь-якому разі те добре, праведне маркування «земної площини» поезії (щедрий урожай на пшеничному полі, хоч би в якому контексті ми його трактували) є позитивною перспективою для засівання Слова Божого, до чого кличе ліричного героя Божественний Сіяч. Окрім того, автор звів іще складніші символічні надбудови. Ідеться про певну змістову філософську градацію іпостасей ліричного героя: сіяч-жнець – пророк-проповідник – «Поет-Пророк». І. Франко через складні міжтекстові взаємодії створив непересічний образ митця, котрий покликаний до особливої праці ще до народження, а своїм життям засвідчив, що гідний сіяти Божественне Слово (воно не завжди є словом біблійним, радше словом добра, праведності, чесності, справедливості), щоб остаточно стати «Поетом-Пророком».

Дослідники також акцентують, що «Франків герой був хліборобом, «у чистім полі пшеницю жав», відпочивав під дубом, що нагадує топос України: і ось в його душу прийшло об'явлення голосу Бога – стати пророком. Метафізична ситуація набуває глибокого особистісного характеру, адже в її основу покладено розмову високого духовного змісту – віри і любові, пророчого слова і самопожертви, самозречення в ім'я Бога і самого себе, що незвично розширює смисловий простір твору» [7]. Згадаймо, що хліборобство було чи не першим видом діяльності людини, тому виходить, що «проповідувати», нести пророче слово у народ, стати, врешті-решт, тим пророком є першочерговим обов'язком будь-якого письменника.

Мойсей розводив тварин, а Франків ліричний герой є хліборобом. Така бінарність, звичайно, може бути зумовлена культурним чинником. Однак обидва види діяльності характеризує певна простота, що веде до простоти сердечної, скеровує вже до біблійних «блаженств», до «убогих духом», тобто до покірних, адже лише до таких промовляє Господь. І тут ідеться не тільки про релігійність, а цілком про філософський аспект творчості, про її духовність, навіть божественність.

Між описами Франкового хлібороба та Мойсея є ще кілька подібностей. Старозавітний герой погнав овець поза пустиню, а Франків ліричний герой жав пшеницю в чистім полі. Дуже схожі топоси, принаймні за кількома параметрами, які мають приховані сенси: колір (жовтий), настрій (спокій), символічне звукове тло (ідеться про сердечну тишу обох героїв до певного моменту). До того ж, Мойсей пригнав овець до Божої гори, де йому з'явився ангел посеред куща, а Франків ліричний герой сів відпочити під дубом, який може символізувати могутність слова-таланту, що його отримують митці. Паралелі знову ж таки очевидні.

Жовтий колір, який є кольором і пустині, і пшеничного поля, також може символізувати (щоправда, вже в поезії І. Франка) якраз полум'я біблійного куща, який горів, але не згорав. До того ж, за цим образом приховано вічність і незнищенність творчості, тобто праці митця. Щодо настрою, то можна здогадатися (та це зрозуміло й зі змісту обох текстів), що ні ліричний герой, коли жав пшеницю, ні Мойсей, коли гнав овець, не мали внутрішньої гризоти, вони були спокійні. Це, зокрема, наштовхує на образ польових квітів із Біблії, які не турбуються, у що їм зодягнутись, адже про них піклується Господь. Така філософія життя – все віддати у Божі руки, не перейматися через певні життєві обставини. Якщо в контексті Мойсеевої історії розвиток такої ідеї логічний, зрозумілий, не потребує жодних додаткових інтерпретацій, то з її реалізацією в контексті творчості митця не все так просто. Письменник, котрий вважає себе народним пророком, зобов'язаним нести вічне слово у народ, завжди переймається, як це слово сприймуть чи зрозуміють. Але, напевно, тут річ зовсім не в цьому. Можливо, такі складні аналогії підштовхують до висновку, що митець повинен цілковито підпорядкуватися самій творчості, повністю віддатися їй, як-от праведник віддається в руки Божі...

Ну й останнє – це звукове тло: тиша пустині й тиша колоскового поля. Знову ж таки в тиші сердечній промовляє Господь. Однак образ пустині у Святому Письмі має певне негативне смислове навантаження. По-перше, Мойсей із ізраїльським народом сорок років блукав пустинею, екстремальним середовищем, місцем випробувань; по-

друге, Христос сорок днів постив у пустині перед Своєю хресною смертю, і саме там Його спокушав диявол; по-третє, пізніше святі отці йшли в пустиню, щоб очиститися від гріхів, – тому пустиня є насамперед місцем випробувань і боротьби. Якщо таке трактування образу пустині, яку може символізувати пшеничне поле, застосувати до поезії І. Франка, то натрапляємо на цікаві смислові моменти. Виходить, що до отримання можливості «поговорити» з «Богом-Поетом» [7], «метафоричним архетипом» [7], як його назвав М. Ткачук, митець повинен пройти свою пустиню-випробування разом із Мойсеєм до Хорив-гори, нажати пшеничних колосків (тобто пройти українську пустиню), щоби відпочити під дубом і змогти почути таємничий голос. Прикметно, що найважчою подорож пророка була вже після того, як Господь вибрав його, щоби він вивів народ із рабства. Така заувага акцентує, що найскладніше для письменника-пророка – це вести за собою народ. Однак такі паралелі та змістові надбудови можливі лише через інтертекстуальну взаємодію двох текстів. Можна простежити, що перша строфа Франкової поезії містить певні змістові точки, які відсилають до біблійної історії про Мойсея. Цікаво, що чотирирядкова розповідь про українського хлібороба «розрослася» до масштабної глибоко філософської та багатоаспектної історії про Митця-Мойсея, про його призначення та функцію в суспільстві.

Важливими є, звичайно, інтертекстуальні взаємодії між образом ліричного героя та пророка Єремії. Глибинну інтерпретацію цього зв'язку запропонували і В. Корнійчук, і М. Ткачук. Але варто зазначити, що зі самого початку розмови ліричного героя з Богом відбувається симбіоз образу Мойсея та Єремії. Ці образи вже не існують окремо – вони творять певний узагальнений образ митця-пророка, образ, що має багато виявів та іпостасей. До того ж, слова з поезії: «Ще поки ти почався в лоні мами, / Я знав тебе; заким явивсь ти в світ, / Я призначив тебе перед царями / Й народами нести мій заповіт» [8, с. 149], – це справді біблійна цитата з Книги пророка Єремії: такими словами Господь безпосередньо звертався до старозавітного героя. Тому наявність інтертекстуальних зв'язків між образами через наявність такої біблійної цитати передбачувана. Проте важливо, що два біблійні образи взаємодіють між собою. Можна припустити, що слова, звернені до Єремії, стосуються і Мойсея: його також вибрав Господь, іще доки він з'явився на світ. Як Мойсеєві доводилося проходити через пустиню, так і Єремії доведеться це зробити. Можливо, І. Франко актуалізував думку про те, що такою є дорога кожного письменника-пророка.

Варто також звернути увагу на останню строфу поезії: «Я ниць упав. / “О, чую, пане, чую!” / І серп я кинув, і пшеничний стіг, / І батьків дім, невісту молодую. / І відтоді не бачив більше їх» [8, с. 152]. Читаючи ці рядки, як уже було зазначено, відразу згадуємо апостолів, котрі все покинули й пішли за Христом. У такому контексті помічаємо актуалізацію ідеї апостольства: саме Христові учні були тими, хто вістив слово спасіння і цим словом намагався навертати людей, вести за собою. Як старозавітні пророки і як Франків герой.

Отже, спостерігаємо багатоаспектну взаємодію між Святим Письмом і проаналізованою поезією І. Франка. Ця взаємодія творить особливий інтертекст і узагальнений образ поета-пророка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Будний В. Порівняльне літературознавство / В. Будний, М. Ільницький. – Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
2. Капран С. Б. Біблія у творчості І. Франка / С. Б. Капран // Українське релігієзнавство. – 2006. – № 39. – С. 67–73.
3. Корнійчук В. Жанрова парадигма збірки «Semper tūro» І. Франка [Електронний ресурс] / В. Корнійчук. – Режим доступу: <http://textarchive.ru/c-1588429-pall.html>.
4. Пацьорек А. Біблія для кожного і на кожен день. Старий Завіт / А. Пацьорек ; пер. з польськ. Г. Теодорович. – Львів : Свічадо, 2004. – 356 с.
5. Сахарчук Н. Постмодерністичний та необароковий дискурс інтертекстуальності роману Ю. Андруховича «Рекреації» [Електронний ресурс] / Н. Сахарчук. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/nvnu/filolog/2010_21/R1/Saharchuk.pdf.
6. Святе Письмо Старого та Нового Завіту / повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами. – Рим, 1990. – 1070+352 с.
7. Ткачук М. Художній дискурс циклу «На старі теми» із збірки «Semper tūro» Івана Франка. [Електронний ресурс] / М. Ткачук. – Режим доступу: http://dspace.tnpu.edu.ua:8080/jspui/.../3/Tkachuk_Mykola.pdf.
8. Франко І. Було се три дні перед моїм шлюбом / Іван Франко. // Зібрання творів : у 50 т. Т. 3 / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1976. – С. 149–152.
9. Франко І. Притча про сіяння Божого слова / Іван Франко // Зібрання творів : у 50 т. Т. 3 / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1976. – С. 217–218.
10. Франко І. Poezje Jana Kasprowicza / Іван Франко // Зібрання творів : у 50 т. Т. 27 / Іван Франко. – Київ : Наукова думка, 1986. – С. 257–264.
11. Явір Л. Алюзивно-ремінісцентний потенціал Біблії в поетичних текстах Івана Франка [Електронний ресурс] / Л. Явір. – Режим доступу: http://ddpu.drohobych.net/filol_gum/wp-content/uploads/2016/04/2016-21.pdf.

Стаття надійшла до редколегії 02.10.2018

Прийнята до друку 11.10.2018

**«IT WAS THREE DAYS BEFORE MY MARRIAGE...»
BY I. FRANKO AND THE HOLY SCRIPTURE:
ASPECTS OF INTERTEXTUAL INTERACTION**

Victoriya HOHOLINA

*Ivan Franko National University of Lviv,
Academician Mykhailo Vozniak Department of Ukrainian Literature,
1, Universytetska Str., 310, Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: vika-gogolina@ukr.net*

The paper attempts at analyzing the work of I. Franko through his intertextual interactions with the Holy Scripture. It is emphasized that the poet's poem is a special space in which the author's text often intersects with the Bible, and the reader is confronted with various references, matching of the meaning and senses. The following works of the writer

have been analyzed: *Bulo se try dni pered moyim shliubom...* [It Was Three Days Before My Marriage...], *Prytcha pro siyannia Bozhoho slova* [A Parable of the Sowing of the Word of God] (it is emphasized that the interpretation of the harvest in Ivan Franko was a several-vector one). The writer not only used the motives or images of the Holy Scripture, he studied the Bible, researched it as a scholar. I. Franko was convinced that the Bible is a collection of myths that can be elaborated in a new way. In the poetry of Ivan Franko, the Bible presents a precedent text. Different opinions as to the biblical fragments used in I. Franko's poetry refer to at least a double interpretation of the literary text with a possible symbiosis, interconversion and intercomplementation of the stories about two Old Testament characters. Text interaction between I. Franko's poetry and the Bible «entails» a particular semantic complication, the senses often being complementary and sometimes contradictory. A good, righteous marking of the «terrestrial plane» of poetry (generous harvest in the wheat field no matter in what context we might interpret it) is a positive prospect for sowing the Word of God, to which the lyrical hero is called by the Divine Sower. In addition, the author made even more complex symbolic superstructures. This is a certain content philosophical gradation in the hypostases of the lyrical hero: sower-reaper – prophet-preacher – «Poet-Prophet». I. Franko, through complex intertextual interactions, created an extraordinary image of the artist, called for special work even before his birth, and has testified by his life that he is worthy of sowing the Divine Word (it is not always a word of the Bible, rather that of goodness, righteousness, honesty, justice); in order to finally become the «Prophet of a Poet». Agriculture was perhaps the first human activity, hence it turns out that «to preach» to take the prophetic word to the people, to become, finally, a prophet is the primary duty of any writer. Between the descriptions of I. Franko's farmer and Moses there are a number of similarities: color, space, sound. Of course, intertextual interactions between the image of the lyrical hero and the prophet Jeremiah are important. But it should be noted that from the very beginning of the lyrical hero's conversation with God there is a symbiosis of the images of Moses and Jeremiah. These images do not exist separately – they create a generalized image of the artist-prophet, the image that has numerous manifestations and hypostases. Therefore, the presence of intertextual connections between images due to the presence of such a biblical quote is predictable. However, it is important that the two biblical images interact with each other. It can be assumed that the words addressed to Jeremiah, also relate to Moses: he too had been chosen by the Lord, even before he was born. As Moses had to pass through the wilderness, so Jeremiah will have to do that as well. I. Franko topicalized the idea that this is the way of every writer-prophet.

The textological, comparative and hermeneutical analysis makes it possible to arrive at the conclusion about those multilevel and multi-dimensional intertextual interactions of texts arising through I. Franko's elaboration of the Bible stories (on Moses, Jeremiah a.o.) that together create an intertext.

Keywords: context, intertextual interactions, intertext, Bible.